

C. 24-30.

15. Trenkel T. Museums Quartier Wien. The History – The Buildings – The Institutions / Thomas Trenkel.- Vienna: by Verlag Carl Ueberreuter, 2003.- 98 s.

16. Соболева Е.А. Эволюция концепции музея в меняющемся мире / Е.А. Соболева, М.З. Эпштейн // Вопросы музеологии. – 2011. – № 1. – С. 8-19.

17. Потильчак О.В. Историчний розвиток музейної справи / О.В. Потильчак. – К.: Вид.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 57 с.

18. Мастеница Е.Н. Музей в системе современной культуры / Е.Н. Мастеница // Россия в XXI веке; прогнозы культурного развития. Качество жизни на рубеже тысячелетий. “Антропологические чтения – 2005”. Сб. науч. тр. по материалам науч. конф. – Екатеринбург: Изд. АМ Б, 2005. – С. 192-193.

19. Именнова Л.С. Музей в глобальном мире: инновации и сохранение традиций / Л.С. Именнова // Известия ПГПУ им. В.Г. Белинского. – 2011. – № 24. – С. 34-38.

References

1. Vaydakher F. Zahal'na muzeolohiya: posib / F. Vaydakher / Perekl. z nim. V. Lozyn'skyy, O. Lanh, Kh. Nazarkevych. – L'viv: Litopys, 2005. – 546 s.

2. Stransky Z. Z. Muzeologie. Úvod do studia / Z.Z. Stransky. – Brno: Univerzita J.E. Purkyne, 1980.- S. 230.

3. Sotsyolohycheskye teoryy sovremennosti / P. A. Sorokyn. – M.: NYON, 1992. – 193 s.

4. Museum Definition. – Paryzh: YuNESKO, 2013. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://icom.museum/the-vision/museum-definition>.

5. Sovremennaya zapadnaya sotsyolohyya: slovar' / sost. Yu.N. Davydov, M.S. Kovaleva, A.F. Fylyppov. – M.: Polytyzdat, 1990. – S.117-118.

6. Parsons T. Obschyy obzor / Amerykanskaya sotsyolohyya. Perspektivy, problemy, metody / T. Parsons. – M.: Prohress, 1972. – С. 364-365.

7. Muzevedenye. Muzey ystorycheskoho profylya: Ucheb. posobyе dlya vuzov / Pod. red. K. Levkyuna, V. Kherbsta. – M.: Vyssh. shk. – 1988. – С. 187.

8. Zynov'eva Yu.V. O funktsiyakh muzeya / Yu.V. Zynov'eva // Muzey v sovremennoy kul'ture. – SPb.: SPbHAK, 1997. – S.259-269.

9. Fedorov N.F. Muzey, eho smysl y naznachenye / N.F. Fedorov. – M.: RHB; NYY kul'tury, 1992. – 578 s.

10. Raz'hon A. M. K voprosu ob yzuchenyy ystorry muzeynoho dela / A. M. Raz'hon / NYY kul'tury. // Ocherky ystorry muzeynoho dela v SSSR. – M.: Sov. Rosssyya, 1971. – Выр. 7. – С. 3-8.

11. Makarova N.H. Sotsyokul'turnye funktsyy muzeya / N.H. Makarova // Na puty k muzeyu XXI veka. Sb. nauch. tr. – M.: NYYK, 1989. – С.23-29.

12. Nahorsky N.V. Muzey kak ynstytut sotsyal'no-kul'turnoy deyatelnosti : monohr. / N.V. Nahorsky. – SPb.: SPbHUKY, 1998 – 253 s.

13. Cameron D. A viewpoint: the museums as a communications system and implications for museum education / D. Cameron // Curator, 1968. – V.11. – № 1. – P. 33-40.

14. Shlyakhtyna L.M. Proektyvnaya model' muzeya XXI veka: upravlenye protsessom kommunykatsyy / L.M. Shlyakhtyna, E.N. Mastenytsa // Muzey – zrytel'. XXI vek. Materyaly konferentsyy k 80-letyuu nauchno-prosvetytel'skoho otdela / Nauch. red. O.H. Makho. – SPb.: Yzd-vo Hos. Ermytazha, 2006. – S. 24-30.

15. Trenkel T. Museums Quartier Wien. The History – The Buildings – The Institutions / Thomas Trenkel.- Vienna: by Verlag Carl Ueberreuter, 2003.- 98 s.

16. Соболева Е.А. Эволюция концепции музея в меняющемся мире / Е.А. Соболева, М.З. Эпштейн // Вопросы музеологии. – 2011. – № 1. – С. 8-19.

17. Potyl'chak O.V. Istorychnyy rozvytok muzeynoy spravyy / O.V. Potyl'chak. – K.: Vyd.: NPU imeni M.P. Drahomanova, 2007. – 57 s.

18. Mastenytsa E.N. Muzey v systeme sovremennoy kul'tury / E.N. Mastenytsa // Rosssyya v XXI veke; prohnozy kul'turnoho razvytyya. Kachestvo zhyzny na rubezhe tysyacheletyy. “Антропологические чтения – 2005”. Сб. науч. тр. по материалам науч. конф. – Yekaterynburh: Yzd. AM B, 2005. – С. 192-193.

19. Ymennova L.S. Muzey v hlobal'nom myre: ynnovatsyy y sokhranenyye tradytsyy / L.S. Ymennova // Yzvestyya RPHU im. V.H. Belynskoho. – 2011. – № 24. – С. 34-38.

Surmach O. I., candidate of historical sciences, associate professor of department of the theory and history of culture, Lviv national university of the name of Ivan Franco (Ukraine, Lviv), surmach_o@ukr.net

A museum as social and cultural phenomenon of contemporary society

Formation of modern museum model that is defined by rapid increase of its forms in social and cultural scope and in accordance with increase of scientific research tendencies that define various aspects of culture development and its museum sphere was analyzed. The research allows revealing the peculiarities of museum work in its interaction with social institutes and defining the prospects of museum development in the XXI century.

Keywords: museum, social and cultural institute, museum scope, cultural centre, social and integration function of museum.

Сурmach O. И., кандидат исторических наук, доцент кафедры теории и истории культуры, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (Украина, Львов), surmach_o@ukr.net

Музей как социокультурное явление современного общества

Проанализированы становления современной модели музея, который определяется стремительным ростом форм его существования в социокультурном пространстве и соответственно увеличением направлений научных изысканий, которые изучают различные аспекты развития культуры и ее музейной сферы. Исследование позволяет раскрыть особенности деятельности музея в его взаимодействии с общественными институтами, и определить перспективы развития музея XXI века.

Ключевые слова: музей, социокультурный институт, музейное пространство, культурный центр, социоинтеграционная функция музея.

* * *

УДК 323.266/.327.5(470/477)(045)

Красносілецький Д. П.

кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (Україна, Хмельницький), GOLDEN_24@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК КОМПОНЕНТ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРОТИСТОЯННЯ ХХІ СТ.

Висвітлено дослідження проблеми інформаційних ресурсів у контексті російсько-українського протистояння у ХХІ ст. Визначено актуальні загрози та виклики національним інтересам України в інформаційній сфері нашої держави, спричинені цим процесом. Також увага приділена і його становленню та еволюції, ролі засобів масової інформації у процесах українського державотворення тощо. Запропоновано напрями вдосконалення державної політики у сфері забезпечення інформаційної безпеки. *Все це лежить в основі елементів дослідження. Наукова стаття побудована з використанням методів моделювання, індукції і дедукції, конфліктно-дискусивного аналізу, витоки якого знаходяться в діалектичному методі.*

Констатовано, що для формування сучасного, відповідного наявним загрозам і викликам, у вигляді ворожих інформаційних ресурсів, національного інформаційного простору України необхідно взяти низку системних заходів на концептуальному, інституційному та нормативно-правовому напрямках. Це чи не найважливіший і альтернативний метод боротьби Української держави за свої національні інтереси.

Ключові слова: інформаційна війна, інформаційна безпека, загрози національній безпеці, пропаганда, Україна, Росія.

Проблема інформаційних ресурсів як компонент російсько-українського протистояння сьогодення все більше набуває особливої гостроти й актуальності в умовах суттєвої ескалації, що спричинене політичними технологіями боротьби за суверенну територію України. До того ж все це є компонентом зміни геополітичної ситуації в усьому світі, яка залежить від позиції Української держави.

Крім того, практикується використання щойно сформованих стереотипів, які вказують, що причинами і передумовами інформаційної війни є соціально-політичні події в Україні з кінця 2013 р., побутують у вжитку визначення “драматизм Євромайдану”, “революція гідності”, “гібридна війна”, що ще заслуговує на окреме наукове дослідження.

Інформаційна війна федеративної Росії з незалежною Україною набрала обертів на початку XXI століття, що вже доведено низкою фахівців. Інформаційна безпека української нації потребує особливо пильної уваги, а її наукове осмислення й конструктивне вирішення диктується нагальними потребами Української держави сьогодення.

Проблему інформаційної війни розглядали Г. Сасин, І. Костюк, Є. Магда, О. Саприкін, П. Шпиго, Н. Гуріна, Т. Жовтенко, В. Яблонський, В. Криська, Г. Почепцова, О. Литвиненко, А. Манойло, Є. Макаренко, М. Рижков, М. Ожеван, О. Запорожець, В. Конах, Д. Кіслов, О. Волович, В. Карпенко та інші. Серед досліджень різних питань, що стосуються будь-яких аспектів державного регулювання у засобах масової інформації, виділяємо роботи Т. Корнієнко, О. Баранова, О. Баєва, О. Голубицької, О. Скибуна, Д. Корнілова, О. Руснак, В. Конах, О. Лазоренкота інших дослідників. Однак нині залишається чимало прогалин у дослідженні феномену інформаційного російсько-українського протистояння. Таким чином, мета статті полягає в дослідженні проблеми інформаційних ресурсів як компоненту російсько-українського інформаційного протистояння у XXI ст. та засобів реалізації зміцнення національної безпеки України і ведення інформаційної війни.

Російська пропаганда активно почала розвиватися з 2001 р. в українському просторі й реконструювалася в інформаційно-психологічну війну проти української нації. Це довела дослідницька група Центру українознавства КНУ імені Тараса Шевченка, яка протягом 2001–2010 рр. відстежувала деструктивний вплив українських ЗМІ на формування спільної ідентичності наших громадян.

На жаль, в умовах інформаційної війни українські націєтворчі процеси істотно гальмуються. Головний удар інформаційних технологів спрямований: 1) на послаблення української етнічної нації (яка є “ядром” політичної); 2) на деструкцію української національної культури; 3) на нівеляцію громадянського суспільства; 4) на руйнування українського інформаційного простору; 5) на послаблення української держави (за допомогою регіоналізації та федералізації) [2, с.65]. На цьому наголошували й інші дослідники: О. Цуканова [14], Р. Чирва [15, с. 8], Г. Сасин [13, с. 20] та інші.

Є. Магда вважає, що російсько-українська інформаційна війна загрожує не лише розхитуванням ситуації всередині держави, але і формуванням негативного іміджу України у світі. Цей процес стартував у 2005 р. під час першої газової кризи. Тоді Україну успішно представили в якості нечесного, а щонайменше сумнівного транзит ера газу, незважаючи на те, що протягом десятиліть Україна ніколи не допускала зриву поставок природного газу до Європи через свою територію. Водночас Росія наголошувала на необхідності будівництва газопроводів, альтернативних українській системі (Північноєвропейський газопровід у Балтійському морі, друга нитка “Блакитного потоку” в Чорному морі та розширення газотранспортної системи в Білорусі). До того ж звинувачення у крадіжках газу не підкріплювалися конкретними фактами [10, с. 140].

Перелік тем, що загострювали увагу громадськості постійно змінювався чи доповнювався проблемами

Чорноморського флоту, Криму і кримських татар, діяльністю екстремістських політичних організацій і партій тощо [14]. Деякі з них, а також проблема ядерного роззброєння України, були порушені наприкінці ХХ ст. На нашу думку, це період зондування Росією ситуації в Україні. Події політичного змісту останнього часу, що у Росії, що в Україні призвели до російської атаки, через що відбулося збільшення масштабу війни.

І. Костюк вважає, що війна стала відкритою [8, с. 58]. В. Карпенко прийшов до думки, що Росія проводить по відношенню до України інформаційну експансію [5].

Нині Росія здійснює щодо України спецоперацію, у якій домінують три ключових імперативи:

1) протидія інтеграційній політиці України в західному напрямку, оскільки її членство в НАТО та ЄС роблять саму ідею відродження російської неоімперії нездійсненною;

2) викорінення всього українського в межах і поза межами Росії, оскільки лише знищення української ідентичності може стати передумовою створення та запорукою існування такої імперії;

3) постійне підтримання в Україні стану керованого хаосу та провокування сепаратистських рухів, спрямованих на послаблення державних інституцій, розчленування країни та руйнацію її державності.

Реалізація цих імперативів відбувається в тісній співпраці російської дипломатії і спецслужб з використанням радянських традицій. Головними методами в їхньому арсеналі є підривна діяльність агентури та агентів впливу, дезінформація і шантаж, погрози й тиск, підкуп і залучення до спецоперацій кримінальних елементів.

Важливим фактором, що впливає на зміст, методи і способи здійснення української політики Росії, є В. Путін, який претендує на роль позитивного “національного лідера” й демонструє параноїдальну ненависть і зневагу до українців та України [1, с. 6–8].

В умовах загострення внутрішньополітичної ситуації в Україні на початку 2014 р., бойові інформаційні ресурси РФ стали активно використовуватися у південно-східній Україні і Криму. Злісні, по-відношенню до всього українського, чутки і плітки із жорстокими звинуваченнями внесли у інформаційний простір хаос. Все це було частиною сценарію по втручання у Крим (згодом на Донбас) російських спецпідрозділів, які пройшли гарну психологічну підготовку. Російські війська без знаків розпізнавання залишають можливість для маневрувань, для брехні та пасток, завдяки чому у випадку провалу воєнної авантюри можливий відступ без будь-яких наслідків [11].

Водночас Росія, як держава-агресор, перекладає всю відповідальність за “брудну роботу” на недержавні формування (у тому числі і збройні) [12, с. 38]. Для приховування участі російських військ у війні на Сході України на російських телеекранах постійно демонструють фейкових польових командирів, які нібито стоять на чолі озброєних формувань сепаратистів. У ролі таких ватажків виступають учорашні паркувальники та працівники автомийки, які мають переконливий вигляд “командирів із народу”. А

насправді бандформуваннями керують, звісно ж, військові спеціалісти з РФ, частину з яких вже викрито [4].

Бойові дії на Донбасі носять ще агресивнішу ніж у Криму інформаційно–психологічну підтримку, щоб деморалізувати українців, пригнітити їхню волю. І цей фактор у 2014 р. став для перебігу конфлікту вирішальним, бо ж саме від нього залежав успіх початкової стадії агресії. Без інформаційної підготовки загін російських диверсантів Ігоря Стрелкова навряд чи досягнув би успіху та розпочав справжню війну. Саме масова істерія, яку розпалили навесні минулого року провокатори у східних областях, стала добрим ґрунтом для антиукраїнського путчу й подальшого насильства. Україна, на жаль, не змогла роз'яснити своїм громадянам, особливо на Донбасі, усю небезпеку масових заворушень та їх наслідків.

Війна довела не тільки потужність російської пропаганди, а й узагалі виявила тотальну засміченість українського інформаційного простору та безпорадність громадян. З'ясувалося, що багато вельми освічених та цілком адекватних людей часто користуються дуже сумнівними джерелами інформації і посилаються на ресурси, створені спеціально, щоб поширювати в мережі фейки – свідомо вигадану інформацію, яку проросійські сили використовують для провокацій та збурення паніки. Інколи такі фальшивки не містять відвертих антиукраїнських висловлювань, тому їх тиражують навіть авторитетні вітчизняні ЗМІ. Але насправді вони також грають на руку агресору і є різновидом інформаційної зброї, бо псуєть репутацію наших медіа, породжують зневіру й відчай серед споживачів, роздмухують конфлікт усередині суспільства, заважаючи об'єднанню громади перед загрозою іноземної агресії.

В умовах інформаційної війни слід дотримуватися правил інформаційної гігієни. З метою уникнення тиражування фейків слід користуватися тільки тими джерелами, що визнані за авторитетні й не розміщують неперевічених новин, змагаючись у швидкості; не захоплюватися конспірологічними теоріями, хоч би якими правдоподібними вони здавалися на перший погляд; треба перевіряти інформацію, зважати на альтернативні джерела [3, с. 40], не довіряти маловідомим ЗМІ, відділяти факти від аналітики, не довіряти сенсаціям; слід довіряти інформації почутій особисто від надійних джерел тощо [9, с. 38]. Також слід принаймні урівняти кількість відеоматеріалу знятого на передовій, оскільки відеоролики із зони бойових дій, зняті сепаратистами, кількісно в десятки разів переважають. Для цього потрібно забезпечити українські підрозділи примітивними цифровими камерами. Будь–яке повідомлення, підкріплене відеороликом, значною мірою зменшує сумніви в достовірності інформації, вибиваючи ґрунт із–під ніг у тих, хто продукує фейки [6].

Соціологічні дослідження в Україні свідчать, що російська пропагандистська машина є плодоносною у поширенні дестабілізації, а вжитих українською владою заходів недостатньо. Так, головними чинниками, що можуть роз'єднати українців, є дії Росії спрямовані на роз'єднання України (25%), маніпуляція інформацією

через ЗМІ (24%), розділення українців методом політичної агітації (20%) [17].

Українські ЗМІ мають висвітлювати виключно правдиву інформацію, яка лише у такому випадку спроможна протистояти російській брехні [3, с. 41]. Водночас, інформація, що має антиукраїнський зміст, принижує національні почуття і гідність українського народу має блокуватися. Російські ЗМІ, які стали рупором антиукраїнської пропаганди мають вчасно отримати професійну відповідь від українських. Слід законодавчо врегулювати процес використання фінансово–політичними групами потужного ресурсу ЗМІ, убезпечивши громадян України від деструктивного впливу ангажованих ЗМІ, які транслюють антиукраїнські, асоціальні й аморальні уявлення, ідеї, думки, поширюють українофобські настрої, нагнітають страх, тривожність, апатію тощо [2, с. 66]. Потребує удосконалення національний інформаційний продукт в українському та міжнародному інформаційному просторі, а також система захисту інформаційного простору та інформаційних ресурсів (передусім тих, доступ до яких здійснюється з використанням мережі Інтернет). Як для іноземних, так і вітчизняних суб'єктів інформаційних відносин за здійснення інформаційно–психологічних впливів має визначатися реальна відповідальність [7, с. 77–78].

Однією з форм використання інформації є технології створення іміджу. Так, звісно переважають негативні риси іміджу України. Зокрема, наявність бюрократії, корумпованість, корупційні скандали, відсталий сервіс, конфлікти в газовій сфері тощо. Але є і позитивні – орієнтація України на демократичні зміни, ментальні та поведінкові характеристики суспільства тощо. Для збільшення переліку останніх, як вважає П. Шевчук, слід вдатися до дозованої інформації про події в зоні АТО. Натомість потрібна більша демонстрація владою шляхів і напрямів державного будівництва, проявів солідарності різних регіонів України, що вплинули б на формування нової політичної нації [16].

Г. Сасин вважає, що для захисту інформаційного простору та національної безпеки України необхідним є:

- зміна інформаційної політики (як зовнішньої, так і внутрішньої) з доповненням законодавчої та нормативно–правової бази, яка відповідає б нормам міжнародного права;
- здійснення захисту національної інформаційної сфери;
- просування української інформації на територію агресора, використовуючи при цьому сучасні технології;
- проведення люстрації серед власників українських медіа–ресурсів;
- зменшення впливу олігархів на ЗМІ;
- формування та захист сприятливого образу України за допомогою сучасних технологій;
- створення та підтримка національного бренду, розвиток конкурентоспроможності на міжнародній арені;
- здійснення політики для збереження єдиної української політичної нації, на зближення політичних поглядів населення Сходу та Заходу України;

– здійснення обмеження російської інформації, яка впливає на населення Півдня та Сходу України;

– контроль іноземних ЗМІ, які акредитовані та функціонують на території України;

– сприяння розвитку вітчизняних інтернет–ресурсів, які просувають іномовлення;

– збільшення якості та кількості українського продукту (цікаві телепрограми, друкована продукція тощо);

– здійснення діяльності в інформаційному та віртуальному просторі у національних інтересах нашої держави, поширення позитивної інформації про Україну;

– участь у світових інформаційних процесах;

– організація та проведення розвідувальної діяльності, пов’язаної з проникненням в органи влади інших країн з метою просування наших національних інтересів;

– контроль донесення правдивої інформації до споживача; заклики “вироблено в Росії”, “не купуй російське” тощо, доцільніше було б замінити на “купує українське”, адже воно рідне, якісне та перевірене;

– блокування інтернет–ресурсів, які є загрозливими для інформаційної безпеки держави;

– стимулювання наукових досліджень щодо державної інформаційної політики та безпеки;

– вдосконалення рівня підготовки фахівців у галузі інформаційної безпеки.

Тобто влада має вдатися не тільки до захисту, але й до контрнаступу у діях, спрямованих на перемогу у інформаційній війні з Росією. Запорукою успіху стане вироблення стратегії та тактики ведення боротьби в інформаційному полі та утворення структури, яка буде займатися аналізом та збором необхідної інформації для боротьби на “випередження супротивника” [13, с. 21–22].

Враховуючи викладене, необхідно констатувати, що для формування сучасного, відповідного наявним загрозам і викликам, у вигляді ворожих інформаційних ресурсів, національного інформаційного простору України необхідно вжити низку системних заходів на концептуальному, інституційному та нормативно–правовому напрямках. Це сприятиме переходу Україною від оборони до наступу у інформаційному протистоянні з Росією. В сучасних умовах, це чи не найвагоміший і альтернативний метод боротьби Української держави за свої національні інтереси. Ґрунтовне дослідження цієї проблеми є перспективою подальших наукових розвідок у заданому напрямку.

Список використаних джерел

1. Василенко В. Агресія Росії: генеза, мета, способи протидії та правові наслідки [Текст] / В. Василенко // Український тиждень. – 2014. – №12 (332) 21 – 27 березня. – С.6–10.
2. Воропаєва Т. Формування спільної ідентичності громадян України в контексті інформаційної безпеки [Текст] / Т. Воропаєва // Культурологічна думка: щорічник наукових праць. – К.: Інститут культурології Національної академії мистецтв України, 2011. – №3. – С.58–66.
3. Казанський Д. Інформаційне сміття [Текст] / Д. Казанський // Український тиждень. – 2014–2015. – №52(372) 26 грудня – 15 січня. – С.40–41.
4. Казанський Д. Війна як реаліті–шоу / Д. Казанський // Український тиждень. – 2015. – №5(377) 29 січня – 5 лютого [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Society/129157>

5. Карпенко В. Інформаційний простір як чинник національної безпеки України / В. Карпенко // Українознавство [Текст]: науковий громадсько–політичний культурно–мистецький релігійно–філософський педагогічний журнал. – 2005. – №3. – С.182–192.

6. Крапивенко Д. Сироватка правди [Текст] / Д. Крапивенко // Український тиждень. – 2015. – №6 (378) 5 лютого – 12 лютого [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/129687>

7. Конач В.К. Загрози та виклики національним інтересам України в інформаційній сфері в умовах глобалізації [Текст] / В.К. Конач, О.А. Лазоренко // Стратегічні пріоритети. – 2014. – №2 (31). – С.73–78.

8. Костюк І.А. Інформаційні війни в контексті революційних подій в Україні [Текст] / Ірина Анатоліївна Костюк // Актуальні проблеми соціальних комунікацій: матеріали студентської наукової конференції, 22 травня 2014 р. – Київ, 2014. – С.57–60.

9. Лелич М. Территория лжи [Текст] / М. Лелич // Фокус. – 2014. – №10 (373). – С.36–39.

10. Магда Є. Виклики гібридної війни: інформаційний вимір [Текст] / Свєн Магда // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – №5. – С.138–142.

11. Простаков Г. 7 вопросов Валентину Бадрасу [Текст] / Г. Простаков // Вести. Репортер. – 2014. – №8(26) 7 – 13 марта. – С.12.

12. Радковець Ю.І. Ознаки технологій “гібридної війни” в агресивних діях Росії проти України [Текст] / Ю.І. Радковець // Наука і оборона. – 2014. – №3. – С.36–42.

13. Сасин Г. Інформаційна війна: сутність, засоби реалізації, результати та можливості протидії (на прикладі російської експансії в український простір) [Текст] / Г. Сасин // Грані. – 2015. – №3 (119) березень. – С.18–23.

14. Цуканова О.В. Інформаційні війни: вплив на суспільство [Електронний ресурс] / О.В. Цуканова. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer34/800.pdf>. – Назва з екрана.

15. Чирва Р. Інформаційна війна – зброя, страшніша за ядерну [Текст] / Раїса Чирва // Профспілкові вісті. – 2014. – №13. – С.8–9.

16. Шевчук П. Інформаційно–психологічна війна Росії проти України: як їй протидіяти [Текст] / П. Шевчук // Демократичне врядування. – 2014. – Вип.13.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vivacademy.com/visnik13/zmist.html>. – Назва з екрана.

17. Що об’єднує та роз’єднує українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/sho-obednue-ta-rozednue-ukrainciv.htm>

References

1. Vasylenko V. Agresija Rosii: g'enez, meta, sposoby protydivii ta pravovi naslidky [Текст] / V. Vasylenko // Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2014. – №12 (332) 21 – 27 bereznja. – С.6–10.
2. Voropajeva T. Formuvannja spil'noi' identychnosti gromadjan Ukrai'ny v konteksti informacijnoi' bezpeky [Текст] / Т. Voropajeva // Kul'turologichna dumka: shhorichnyk naukovykh prac'. – К.: Instytut kul'turologii' Nacional'noi' akademii' mystectv Ukrai'ny, 2011. – №3. – С.58–66.
3. Kazans'kyj D. Informacijne smittja [Текст] / Д. Kazans'kyj // Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2014–2015. – №52 (372) 26 grudnja – 15 sichnja. – С.40–41.
4. Kazans'kyj D. Vijn, jak realiti–shou / Д. Kazans'kyj // Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2015. – №5 (377) 29 sichnja – 5 ljutogo [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://tyzhden.ua/Society/129157>
5. Karpenko V. Informacijnyj prostir jak chynnyk nacional'noi' bezpeky Ukrai'ny / V. Karpenko // Ukrai'noznavstvo [Текст]: naukovyj gromads'ko–politychnyj kul'turno–mystec'kyj religijno–filosofs'kyj pedagogichnyj zhurnal. – 2005. – №3. – С.182–192.
6. Krapyvenko D. Syrovatka pravdy [Текст] / Д. Krapyvenko // Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2015. – №6 (378) 5 ljutogo – 12 ljutogo [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/Columns/50/129687>
7. Konah V. K. Zagrozy ta vyklyky nacional'nym interesam Ukrai'ny v informacijnij sferi v umovah globalizacii' [Текст] / V. K. Konah, O. A. Lazorenko // Strategichni priorytety. – 2014. – №2 (31). – С.73–78.
8. Kostjuk I. A. Informacijni vijny v konteksti revoljucijnyh podij v Ukrai'ni [Текст] / Iryna Anatolii'vna Kostjuk // Aktual'ni problemy social'nyh komunikacij: materialy students'koi' naukovoi' konferencii', 22 travnja 2014 r. – Kyi'v, 2014. – С.57–60.

9. Lelich M. Territorija lzhi [Tekst] / M. Lelich // Fokus. – 2014. – №10 (373). – S.36–39.

10. Magda Je. Vyklyky gibrydnoi' vijny: informacijnyj vymir [Tekst] / Jevgen Magda // Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verhovnoi' Rady Ukraїny. – 2014. – №5. – S.138–142.

11. Prostavok G. 7 voprosov Valentinu Badraku [Tekst] / G. Prostavok // Vesti. Reporter. – 2014. – №8 (26) 7 – 13 marta. – S.12.

12. Radkovec' Ju. I. Oznyaky tehnologij "gibrydnoi' vijny" v agresyvnyh dijah Rosii' proty Ukraїny [Tekst] / Ju. I. Radkovec' // Nauka i oborona. – 2014. – №3. – S.36–42.

13. Sasyn G. Informacijna vijna: sutnist', zasoby realizacii', rezul'taty ta mozhlivosti protydii' (na prykladi rosij's'koi' ekspansii' v ukrai'ns'kij prostor) [Tekst] / G. Sasyn // Grani. – 2015. – №3 (119) berezen'. – S.18–23.

14. Cukanova O. V. Informacijni vijny: vplyv na suspil'stvo [Elektronnyj resurs] / O. V. Cukanova. – Rezhym dostupu: <http://www.sworld.com.ua/konfer34/800.pdf>. – Nazva z ekrana.

15. Chyryva R. Informacijna vijna – zbroja, strashnisha za jadernu [Tekst] / Rai'sa Chyryva // Profspilkovi visti. – 2014. – №13. – S.8–9.

16. Shevchuk P. Informacijno–psyhologichna vijna Rosii' proty Ukraїny: jak i'j protydijaty [Tekst] / P. Shevchuk // Demokratychnne vrjaduvannja. – 2014. – Vyp.13. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://lvivacademy.com/visnik13/zmist.html>. – Nazva z ekrana.

17. Shho ob'jednuje ta roz'jednuje ukrai'nciv [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relezy/sho-obednuje-ta-rozednuje-ukrainciv.htm>

Krasnoseletskiy D. P., PhD in history, associate professor Khmelnytsky humanitarian and pedagogical academy (Ukraine, Khmelnytsky), GOLDEN_24@ukr.net

Informative resources as component of Russian–Ukrainian opposition of XXI of century

In the article research of problem of informative resources is reflected in the context of Russian–Ukrainian opposition in XXI of century. Actual threats and challenge are certain to national interests of Ukraine in the informative sphere of our state, caused by this process. Also paid attention to his becoming and evolution, roles of mass medias in the processes of Ukrainian creation of the state and others like that. Directions of perfection of public policy are offered in the field of providing of informative safety. All of it is the basis of research elements. The scientific article is built with the use of methods of design, induction and deduction, conflict–discursive analysis sources of that are in dialectical method.

In the conditions that for forming modern, corresponding to the present threats and challenge, as hostile informative resources, national informative space of Ukraine it is necessary to use the row of system measures on conceptual, institutional and normatively–legal directions. It is the how hardly not most ponderable and alternative method of fight of the Ukrainian state for the national interests.

Keywords: informative war, informative safety, threat to national safety, propaganda, Ukraine, Russia.

Красноселецкий Д. П., кандидат исторических наук, доцент кафедры общественных дисциплин, Хмельницкая гуманитарно–педагогическая академия (Украина, Хмельницкий), GOLDEN_24@ukr.net

Информационные ресурсы как компонент русско–украинского противостояния XXI века

Отражено исследование проблемы информационных ресурсов в контексте русско–украинского противостояния в XXI в. Определены актуальные угрозы и вызовы национальным интересам Украины в информационной сфере нашего государства, вызванные этим процессом. Также внимание уделено и его становлению и эволюции, роли средств массовой информации в процессах украинского создания государства и тому подобное. Предложены направления совершенствования государственной политики в сфере обеспечения информационной безопасности. Все это лежит в основе элементов исследования. Научная статья построена с использованием методов моделирования, индукции и дедукции, конфликтно–дискурсивного анализа, истоки которого находятся в диалектическом методе.

Констатировано, что для формирования современного, соответствующего имеющимся угрозам и вызовам, в виде враждебных информационных ресурсов, национального информационного пространства Украины необходимо употребить ряд системных мероприятий на концептуальном, институциональном и нормативно–правовом направлениях. Это чуть ли не самый весомый и альтернативный метод борьбы Украинского государства за свои национальные интересы.

Ключевые слова: информационная война, информационная безопасность, угрозы национальной безопасности, пропаганда, Украина, Россия.

* * *

УДК 94(477)“19”:378.4(477–25):339.92

Чуткий А. І.

доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії та теорії господарства, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, директор Музею історії університету (Україна, Київ), andr32_ukr@ukr.net

НЕВІДОМИЙ АСПЕКТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ: ПРАЦЯ ГРОМАДЯН ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Досліджено складову євро–інтеграційних процесів в Україні початку ХХ ст. – працю у вищих навчальних закладах Києва громадян західноєвропейських держав. Ця складова допомагає подолати комплекс “меншовартості”, оскільки засвідчує, що не лише українці виїжджали за кордон, але й представники інших європейських народів приїздили для роботи в Україні; а також підтверджує безперервність включення України у європейській соціокультурний простір. Також через вивчення біографій іноземних громадян, котрі працювали в українських вищах можна отримати цінні відомості про низку аспектів загально–історичних процесів – вплив Першої світової війни на зміну ціннісних установок в суспільстві, національний чинник в політиці різних сил, що мали владу в Україні у роки Першої світової війни тощо.

Ключові слова: євро–інтеграційні процеси, новітня історія України, Київський комерційний інститут, персоналістика.

За умов посилення євро–інтеграційних прагнень України особливо актуальним є з'ясування витоків, етапів та вивчення усіх складових цього процесу. Україна завжди була невід'ємною складовою європейського соціокультурного простору про що свідчать тісні контакти на різних рівнях та в усіх сферах суспільного життя, починаючи від політичної та релігійної і завершуючи побутовим принаймні вже з часів Середньовіччя. Під час перебування українських земель у складі низки європейських держав цей процес закономірно посилювався. Однак за часів Російської імперії зовнішні відносини та вихід поза межі імперського простору для підвладних цій державі українських земель був ускладнений, хоча й не припинявся.

За часів Російської імперії, попри опір імперських структур, прагнення України до активних взаємин з іншими європейськими державами виявлялось у численних напрямках. Проте у вітчизняній історичній традиції цей аспект співпраці досліджується переважно у контексті сприйняття українським соціумом поширених у Західній Європі передових ідей (культурних філософських, загалом наукових тощо), навіть моди. У випадку сфери науки і освіти написано чимало праць, але їх тематикою є відрядження вітчизняних науковців до інших європейських держав, поїздки студентів за кордон з метою проходження практики, підготовки до дипломних робіт і т.п., виписка західноєвропейських друкованих видань, навіть справа еміграції [6; 4; 7; 8].

Натомість не деталізується зворотній напрям взаємин (лише побіжно згадується західноєвропейське походження низки науковців – М. І. Зібера, М. Х. Бунге та ін.) [3; 9; 5, с. 153], що створює враження про односторонність цих взаємин, а отже і про своєрідну другосортність українців. Проте численні факти засвідчують те, що взаємини ці були інтенсивними в обох напрямках. З'ясуванню цього, зворотного напрямку взаємин між Україною та іншими європейськими країнами (на прикладі вищої школи) й присвячено це дослідження. Питання розглядається на прикладі Київського комерційного інституту.